

DOI: 10.21005/pif.2019.37.C-03

GARUDA WISNU KENCANA STATUE – THE SYMBOL OF BALI ISLAND **POŚĄG GARUDA WISNU KENCANA – NOWY SYMBOL WYSPY BALI**

Alicja Świtalska

mgr inż. arch.

Author's Orcid number: 0000-0002-0790-2563

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
Wydział Budownictwa i Architektury
Zakład Geometrii Wykreślonej i Perspektywy

ABSTRACT

In 2018, the new symbol of the island of Bali, the statue of Garuda Vishnu Kencana was completed. It is located in a cultural park of the same name. The monument measures approximately 121 meters high, which makes it currently the third tallest statue in the world. The gods, mounted on a pedestal in the form of a 45-metre building, are the urban dominant on the Bukit peninsula.

Key words: Bali, cultural park, dominant, Garuda Vishnu Kencana, sculpture, statue.

STRESZCZENIE

W 2018 roku ukończony został nowy symbol wyspy Bali - posąg Garuda Wisnu Kencana. Zlokalizowany został w parku kulturowym o tej samej nazwie. Monument mierzy około 121 metrów wysokości, co na dzień dzisiejszy czyni go trzecią co do wysokości statua na świecie. Bogowie usadowieni na piedestale w postaci 45 metrowego budynku stanowią dominantę urbanistyczną na półwyspie Bukit.

Słowa kluczowe: Bali, dominanta, Garuda Wisnu Kencana, park kulturalny, rzeźba, statua.

1. WPROWADZENIE, CEL I BADANIA

In 2018, the statue of Garuda Wisnu Kencana was inaugurated (fig. 1), at present time and with its incredible 121 metres height, is one of the tallest statues in the world. This statue is located in the south of the island of Bali, Indonesia. The aim of the article is to analyze the urban landscape - composition of the park and the location of the statue and to present the influence of the monument on the surrounding area. It is also to check whether the statue meets criteria of being the symbolic of the area and to indicate the reception of the building by people observing it, as well as to show the importance of such an investment for the region.

The statue was built in the Garuda Wisnu Kencana cultural park, which is still under construction. The new recreational space undoubtedly aims to attract a wide range of tourists. It is important to show how the figure influences the interest of the park.

Fig. 1. Garuda Wisnu Kencana Statue. Source: photo by A. Świtalska

Ryc. 1. Posąg Garuda Wisnu Kencana. Źródło: fot. A. Świtalska

The research was carried out in the form of analysis of urban and landscape composition as well as personal observations. Photographic and bibliographic analysis of available literature and information as well as a series of interviews with the local community and tourists was also used in the research methodology along with statistical and comparative analyzes.

2. BALI ISLAND

Indonesian island of Bali, lying in the archipelago of the Sunda Islands is 145 km long and 80 km wide. The population in 2010 was 3 890 757, so the population density of the island for this year is around 690 people / km². There is a humid equatorial climate, with an average annual temperature of 25-27°C. A large part of the island is overgrown with tropical forests. Bali is one of the most recognizable and popular holiday destinations in the world. The sum of tourists visiting the island increases year by year. In 2017, 5 697 739 foreigners visited Bali. This is a large number, considering the size of the island – approximately 5,633 km² with a significant part occupying the volcanic mountain range.

Cultural Park Garuda Wisnu Kencana on the one hand allows visitors to get acquainted with the local culture, but above all is a commercial undertaking aimed at attracting as many tourists as possible. Bali is now a very recognizable travel destination, more associated with paradise beaches rather than with its overcrowded cities, which is why a large number of people are disappointed with their holiday destination. The island gained even more notoriety through the movie *Eat, Pray, Love* from 2010, directed by Ryan Murphy, with Julia Roberts in the lead role.

3. GENERAL INFORMATION

Cultural Park Garuda Wisnu Kencana

The park's complex is located in Ungasan in the Southern district of Kuta (Kuta Selatan), in the kabungaten¹ of Badung, in the province of Bali in Indonesia. The location of the park in relation to the Bukit peninsula is central (fig. 2).

Fig. 2. Location of Garuda Wisnu Kencana Cultural Park. Source: based on Google maps, edited by A. Świtalska

Ryc. 2. Lokalizacja Parku Kulturowego Garuda Wisnu Kencana. Źródło: na podstawie map Google opracowanie: A. Świtalska

¹ Kabupaten is an administrative unit, located in the administrative hierarchy below the province, but over districts.

The complex covers an area of approximately 60 hectares. Previously, there was a limestone quarry in this area which was unprofitable and was eventually closed. Unique, distinctive shapes of vertical, evenly-hewn cliffs owing to the park's past. Noticeable traces of mine machines are still visible on the walls of limestone rocks.

In addition to the statue, there are also attractions in the park, such as sculptures of Vishnu and Garuda on separate sculptural squares, a memorial monument, an extensive festival square, an amphitheater, a pond and a restaurant (fig. 5). Plans to expand the project show a water park, waterfalls and walking routes.

Statue of Garuda Wisnu Kencana

The sculptor of the statue is Nyoman Nuarta. He is a renowned Indonesian artist, born in 1951 in Tabanan. The sculpture with the base measures 120.9 meters in height, with Garuda's wingspan of 64 meters. Thus, the monument presents itself magnificently, both in height and in volume. The outer shell of the statue is made of 754 copper and brass modules, weighing approximately 800 kg each. The Crown of Vishnu weighs 3.5 tons and is covered with a gilded mosaic.

The project has had as many as 120 experienced welders working on site to reassemble the modules before they are lifted up by two cranes and bolted onto the outer steel frame of the statue. *"During the initial stages of the statues design there was no available technique to enlarge the difficult and complicated three-dimensional forms, nor was there any computer software that could do this," Nuarta said. "Therefore, I had to find the solution to the problem. Finally, in 1991 we found a theory, and along with the birth of Autocad software we could move forward."*[12] Building endurance tests were carried out, including resistance to earthquakes and wind. The result is that the foundation should withstand an earthquake of 8 on the Richter scale and wind speed of up to 259 nautical miles per hour.

Fig. 3. Garuda Wisnu Kencana Statue. Source: photo by A. Świtalska.

Ryc. 3. Posąg Garuda Wisnu Kencana. Źródło: fot. A. Świtalska.

Beside the aesthetic function of the statue of Garuda Wisnu Kencana, a viewpoint gallery is in its planning stages and at the base of the monument, a restaurant that can host 500 people and also a museum.

The total cost of building the statue amounted to 450 billion Indonesian rupees (approximately 31 545 000 US dollars).

The sculpture depicts the god Vishnu, who sits on his companion Garuda. Vishnu is the second great god in the trinity of Hinduism and Brahmanism as in Brahma, Vishnu and Shiva. His main role is to preserve and sustain the evolution of creation. It represents passive forces that favor the slow evolution of the world. He is often depicted with four arms and the symbols: a cup, a conch, mace and a lotus flower. Garuda is a legendary bird, the mount of Vishnu with the likeness of an eagle or a vulture. He has enormous power, he personifies secret teachings and is often presented with the body of a man and wings, talons and the head of a predatory bird. *His face is white, the body is golden and the wings are red.* [6, p. 293] Garuda, called Garuda Pancasila, is a national symbol in Indonesia.

In 1989, a vision by Joop Ave² to build an Indonesian recognizable icon was undertaken. The design of the statue of Garuda Wisnu Kencana was presented to the second president of the Republic of Indonesia Soeharto in 1993.

The official inauguration with the participation of the President of the Republic of Indonesia Joko Widodo took place on September 22, 2018. Pictures that commemorate this day can be seen in the entrance hall to the monument. In the collection there are the photographs of the traditional ritual of cleansing and purification, so called Melaspas, executed just after completion of the building. In this case, Melaspas took place on August 8, 2018.

4. STATUE OF GARUDA WISNU KENCANA AS AN URBAN DOMINANT

The statue of Garuda Wisnu Kencana undoubtedly affects the landscape in large areas due to its size and location.

This resulting dominance certainly adds to the growing tourism in the park and on the island. It is seen, amongst other places, from the beach in Kuta, a tourist town. From interviews with tourists, it was said that they do not know what it is yet, but they would like to see it. Other people have already visited this park and have admired the statue of Garuda Wisnu Kencana closely, believing that this is an interesting attraction. People who do not know the history of the statue expect a rather old construction and are surprised that this object was created recently, in 2018. Some of the respondents, accommodated in the city of Kuta for tourism purposes, when asked about this statue did not know it by name, although they visited the Cultural Park Garuda Wisnu Kencana and had seen the statue up close. In the majority of respondents' opinions, they expressed their views positively about the structure. The enormity of the statue and the scale of the planned investments certainly exerts a great impression. When asked by tourists about a mysterious object visible on arrival to the island by plane, the inhabitants of Kuta inform them that this is the Garuda Wisnu Kencana statue. When arriving in Bali at the Ngurah Rai Denpasar airport, located 4 meters above sea level, the statue can be clearly seen from the airplane windows (fig. 4). It is about 7 km in a straight line from the airport.

² Joop Ave - Indonesian Minister of Tourism, Post and Telecommunications in the years 1993 - 1998.

Fig. 4. Panoramic view with Garuda Wisnu Kencana Statue. Aerial photos. Source: photo by A. Świtalska.
Ryc. 4. Panorama z widokiem posągu Garuda Wisnu Kencana. Zdjęcia lotnicze. Źródło: fot. A. Świtalska.

The statue is dominant on the landscape. On the basis of legal arrangements, in Bali it is not permitted to erect buildings higher than 15 meters, so without a doubt, building with such big measurements outshines all the other buildings and towers over them.

In front of the main entrance to the building, which is a pedestal of a statue 45 metres high, there is now a paved square with two rectangular fountains. This square in the northern direction adjoins the area with high, medium and low disordered greenery. In the plans this area is to be transformed into an axis leading to the monument. The closure of many urban places of the north - south direction is the statue.

At present, the statue of Garuda Wisnu Kencana is a key tourist destination in the still unfinished park. After visiting it, visitors return through urban interiors in the form of squares and walkways in rock crevices.

5. URBAN COMPOSITION OF THE PARK

In the urbanized area under consideration, most communication routes do not have an ordered urban layout. Neither greenery nor buildings create spatial order. Although the statue of Garuda Wisnu Kencana is located on a hill, from most places it is not visible from eye level. This may be due to chaotic development and disordered high and medium greenery. In the building there are no observation openings that would show the discussed statue. The Bukit Peninsula, on which the monument is located, is highly varied in height, which is another obstacle in creating view openings for a specific element of the landscape. This statue is located in the most important part of the park's complex, but it is not the closing of the viewing axes, which are created by streets located outside the park. In the park itself, the composition arrangement is more oriented towards the statue. An axis running through squares and slit interiors leads to it.

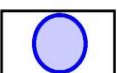

Urban interiors

The park has urban interiors created by rock walls and greenery. Transitions between successive interiors are connected by smaller and larger stairs, crevasses and wide rock corridors.

The first such example is **Kura-Kura plaza** (fig. 5 No. 4, fig. 6). This small urban interior is surrounded by greenery with water in the middle, over which the sculptures have been placed. The water pond is rectangular in shape with indentations. It consists of two water levels. The floor of the square is made of irregular stones of varying shapes and falls lower by several levels towards the water. Kura-Kura in Indonesian means turtle. These animals were immortalized in the form of small sculptures resting on stones and leaving the pond. Thanks to the high greenery in the form of palm trees and intimate space, the urban interior brings to mind a peaceful oasis with refreshing water.

A large, rectangular square in the central part of the park, visible on the map (fig. 5) with the number 7 is surrounded by walls of limestone, with regular exits in the form of rock crevices. The floor of the square is made of gray cubes and grass, cut with hardened sequences.

Legend

- greenery
 - buildings
 - plazas and paths
 - upper level of limestones
 - Garuda Vishnu Kencana statue
 - amphitheater
 - view closing
 - view axes
 - view corridors
- 1- Vishnu Statue
2- Garuda Statue
3- Memorial Statue
4- Kura-Kura Plaza

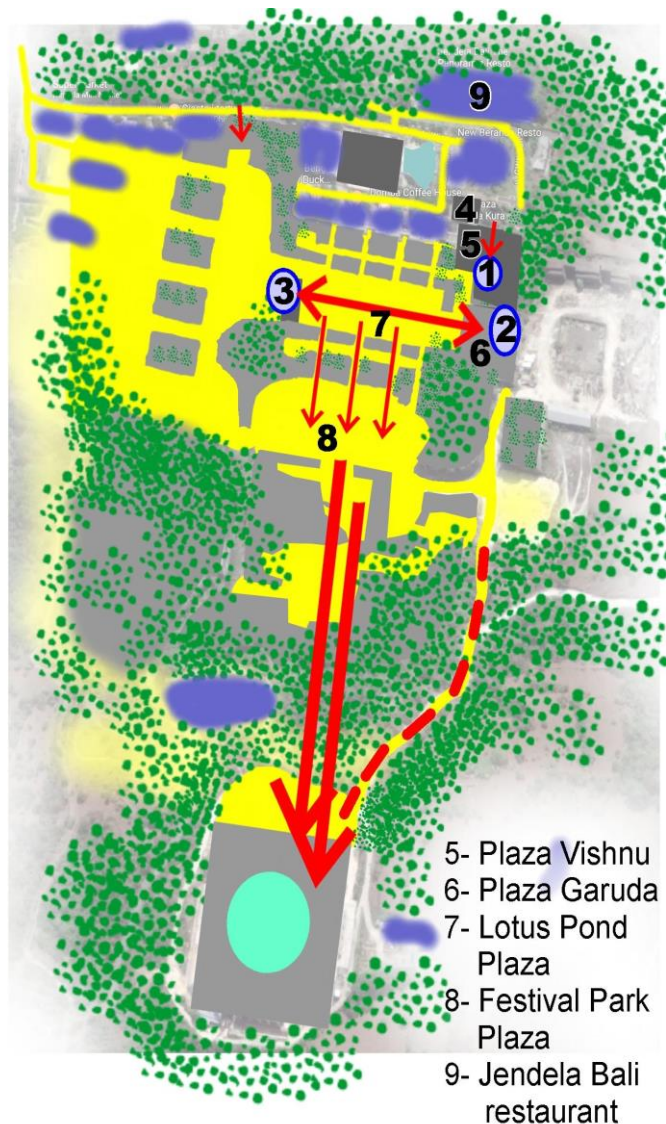

Fig. 5. Map of Garuda Wisnu Kencana Cultural Park. Source: edited by A. Świtalska.

Ryc. 5. Mapa Parku Kulturowego Garuda Wisnu Kencana. Źródło: opracowane przez A. Świtalską.

One of the elements of the closure on the west side of the plaza is the monument of memory (fig. 7). From the eastern side, the view is the sculpture of Garuda, located above the level of the observer standing on the square, on which the monumental stairs lead. Both accents are located on the opposite side of the long axis of the square (fig. 8).

Fig. 6. Kura-Kura Plaza. Source: photo by A. Świtalska.
Ryc. 6. Plac Kura-Kura. Źródło: Fot. A. Świtalska.

Fig. 7. Memorial statue. Source: photo by A. Świtalska.
Ryc. 7. Pomnik pamięci. Źródło: Fot. A. Świtalska.

Fig. 8. Plaza with memorial statue. On the left: longer axis with elements of viewing closures. On the right: the plane of the square with limestone walls. Source: photo by A. Świtalska.

Ryc. 8. Plac z pomnikiem pamięci. Po lewej: dłuższa oś z elementami zamknięć widokowych. Po prawej: płaszczyzna placu z wapiennymi ścianami. Źródło: fot. A. Świtalska.

An interesting view emerges when looking through one of the fissures between the squares in the south. The vertical walls indicate the direction and lead to visual landscape termination in the form of a sculpture of the gods. The ceiling, which is the blue sky, is enriched by red, strongly contrasting lanterns (fig. 9).

Fig. 9. One of the fissures passages. Source: photo by A. Świtalska.

Ryc. 9 Jedno z przejść szczelinowych. Źródło: fot. A. Świtalska.

Fig. 10. Sculpture of Garuda on Garuda Plaza. Source: photo by A. Świtalska.

Ryc. 10. Rzeźba Garudy na Placu Garudy. Źródło: fot. A. Świtalska.

The festival square is a spacious urban interior with a floor lined with colorful cubes and vertical limestone walls overgrown with greenery. A view towards the statue of Garuda Wisnu Kencana opens from the square towards the south, where in this case the likeness of the gods emerges from above the rocks surrounding the square.

Garuda Square is a friendly urban interior with lots of greenery. The main element of the square is Garuda's several-meter image depicted in illustration No. 10. High vegetation partially encloses this space, the spatial limit is also the likeness of the main character of the square. One wall of the interior is open to the square, which is located on the lower level.

View plane, view openings and view lines

The park is situated on a hill, thanks to which there are lookout planes, from which there are visible panoramas and landscapes of areas to various parts of the world. From the Jendela Bali restaurant there is a wide panorama with a predominance of greenery, buildings and water (fig. 11).

Fig. 11. The view from Jendela Bali restaurant to the North. Source: photo by A. Świtalska.

Ryc. 11. Widok z restauracji Jendela Bali w kierunku północnym. Źródło: fot. A. Świtalska.

An example of the viewing platform is **Wisnu Plaza**. It is located on the upper part of the park as it is a good viewing area for various directions of the world. The illustration (fig.

12) presents the plane of the square, the foreground and the panorama, stretching to the north of the park. In the southern direction there is a perfect view of the statue of Garuda Wisnu Kencana, where the foreground is thick and lush greenery.

Fig. 12. Plaza Wisnu. Source: photo by Kubasik R.
Ryc. 12. Plac Wisznu. Źródło: fot. Kubasik R.

Approaching the square of Garuda, on the stairs leading to it, it can be clearly seen: a foreground, panoramic view with an abundance of greenery, and the dominance in the form of the main statue. On the left side of the frame, Garuda's sculpture is an accent (fig. 13).

Thanks to the platforms and viewing lines, the sculpture is visible from many places in the park. In a surprising way, a view emerges from the gaps, which are the view openings on the lower levels, while wandering between vertical, rocky walls. Tourists photograph the monument from the park's terraces, including places specially prepared in the form of imitation photographs from Instagram.

On the eastern side of the park there is an viewing line, which is a trail leading to the main monument of the park. While walking along this road, the statue is visible in many places.

6. CONCLUSION

A sign of a well-known place in the world or in a given region becomes the idea of linking urban space, architectural or with recreational activities, sports, and cultural events of international scope. [1] According to these assumptions, the entire Garuda Wisnu Kencana complex has the potential to become a symbol of Bali. Undoubtedly, the news of the third highest statue in the world will attract visitors, and the planned extension of the park will provide a number of attractions. The space for cultural events, such as concerts or festivals, extends the possibilities of space impact. The project, soon after finishing the statue, has an international scope of influence.

Fig. 13. View to the Garuda Plaza. Source: photo by A. Świtalska.

Ryc. 13. Widok na plac Garudy. Źródło: fot. A. Świtalska.

The construction of Garuda Wisnu Kencana's statue definitely affected the landscape of the surrounding areas, its imposing dominance considerably towering over the area. It is the first thing that strikes the visitor arriving on the island of Bali by plane.

Analyzing the location, law and architectural habits of the Balinese people, one can notice a greater commercial than religious significance, the likeness of the god Vishnu and Garuda. In order to see the monument from close up, one should go as a paid tourist to Garuda Wisnu Kencana Cultural Park. Such a visit does not have the character of a pilgrimage to the holy place, only a tourist trip focused on entertainment and the desire to see an interesting object.

The newly created dominant in an already built-up spot is challenging urban composition. The problem is to place the object in such a way that compositional axes lead to it, if they do not already exist. In densely built-up it is not possible to create them without liquidation buildings. Without advance planning of such an investment, at a time parallel with the formation of an adjacent building, and further, even such as the monument proven 120-meter high statue will not be visible from many places in the area by the lack of openings viewing.

The statue of Garuda Wisnu Kencana, which is so important for the entire park's complex and at the same time is supposed to become a symbol of the island of Bali, is not comprehensively considered in terms of urban planning in relation to the Bukit peninsula on which it was located. Apart from the park, none of the axes is directed towards the sculpture, additionally it is visible only from selected places. The park assumption emphasizes the importance of this monument, both in terms of urban composition and its location in the park. From a human level, walking around the city of Kuta and around the park, the new symbol of Bali is not visible, however, when arrive or leaving the island, can be spotted from the windows of the plane and from the airport.

POSĄG GARUDA WISNU KENCANA – NOWY SYMBOL WYSPY BALI

1. WPROWADZENIE, CEL I BADANIA

W 2018 roku odbyła się inauguracja posągu Garuda Wisnu Kencana (ryc. 1), który w chwili obecnej, przy około 121 metrach wysokości, jest jednym z najwyższych posągów na świecie. Omawiany posąg zlokalizowany jest na południu wyspy Bali, w Indonezji. Celem artykułu jest analiza urbanistyczna kompozycyjno-krajobrazowa parku i położenia posągu oraz zaprezentowanie wpływu monumentu na otaczającą go przestrzeń. Jest nim również sprawdzenie, czy omawiana statua spełnia kryteria symbolu miejsca oraz odbiór budowli przez obserwujących go ludzi, jak również ukazanie znaczenia takiej inwestycji dla rejonu.

Posąg wybudowany został w parku kulturowym Garuda Wisnu Kencana, będącym jeszcze w budowie. Nowa przestrzeń rekreacyjna bez wątpienia ma na celu przyciągnięcie szerokiej rzeszy turystów. Istotne jest ukazanie, jak powstała figura wpływa na zainteresowanie parkiem.

Badania prowadzone były w formie analizy kompozycji urbanistycznej i krajobrazowej, obserwacji własnych, analizy fotograficznej i bibliograficznej dostępnej literatury i folderów informacyjnych oraz poprzez szereg wywiadów z lokalną społecznością i turystami. Metodyka badań objęła również analizy statystyczne i porównawcze.

2. WYSPA BALI

Indonezyjska wyspa Bali, leżąca w archipelagu Małych Wysp Sundajskich ma długość 145 km i szerokość 80 km. Liczba ludności w 2010 roku wynosiła 3 890 757, czyli gęstość zaludnienia wyspy na ten rok to około 690 osób/ km². Panuje tam wilgotny klimat równikowy, ze średnią temperaturą roczną 25-27 °C. Znaczna część wyspy porośnięta jest lasami tropikalnymi. Bali jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych i najpopularniejszych kierunków wypoczynkowych na świecie. Suma turystów odwiedzających wyspę z roku na rok rośnie. W 2017 roku przybyło na nią 5 697 739 zagranicznych gości. Jest to duża liczba, zważywszy na rozmiary wyspy - około 5 633 km², gdzie znaczną część zajmuje wulkaniczne pasmo górskie.

Park Kulturowy Garuda Wisnu Kencana z jednej strony umożliwi zapoznanie się osób przyjezdnych z tutejszą kulturą, jednak przede wszystkim jest komercyjnym przedsięwzięciem mającym na celu przyciągnięcie jak największej liczby turystów. Bali obecnie jest bardzo rozpoznawalnym kierunkiem podróży, kojarzącym się bardziej z rajskimi plażami, niż z zatłoczonymi miastami, dlatego duża rzesza ludzi jest rozczarowana miejscem docelowym swej podróży. Wyspa została jeszcze bardziej rozreklamowana poprzez film *Jedź, módl się, kochaj* z 2010 roku, w reżyserii Ryana Murphy, z Julią Roberts w roli głównej.

3. INFORMACJE OGÓLNE

Park Kulturowy Garuda Wisnu Kencana

Założenie parkowe Garuda Wisnu Kencana zlokalizowane jest w Ungasan w dystrykcie południowej Kutu (Kuta Selatan), w kabupaten³ Badung, w prowincji Bali w Indonezji. Położenie parku w stosunku do półwyspu Bukit jest centralne (ryc. 2).

Omawiana inwestycja zajmuje powierzchnię około 60 hektarów. Wcześniej na tym terenie znajdowała się kopalnia wapnia, która była nierentowna i została zamknięta. Wyjątkowy, charakterystyczny kształt pionowych, równo ociosanych klifów park zawdzięcza swojej

³ Kabupaten to jednostka administracyjna zbliżona znaczeniowo do polskiego powiatu. W hierarchii administracyjnej znajduje się poniżej prowincji, za to nad dystryktami.

przeszłości. Zauważalne ślady po maszynach kopalnianych widoczne są na ścianach skał wapiennych.

Poza tytułowym posągiem, w parku obecnie znajdują się atrakcje, pośród których można znaleźć: podobizna Wisnu oraz Garudy na osobnych placach, pomnik pamięci, obszerny plac festiwalowy, amfiteatr, staw oraz restauracja (ryc. 5). Plany rozbudowy przedsięwzięcia przewidują: park wodny, wodospady, ciągi piesze.

Posąg Garuda Wisnu Kencana

Autorem posągu Garuda Wisnu Kencana jest Nyoman Nuarta. Jest on renomowanym indonezyjskim artystą, urodzonym w 1951 roku w Tabanan. Założenie rzeźbiarskie – podobizna bogów wraz z podstawą, mierzy 120,9 metra wysokości, przy czym rozpiętość skrzydeł Garudy to 64 metry. Zatem monument prezentuje się okazale – tak wysokościowo jak i objętościowo. Zewnętrzna powłoka posągu wykonana została z 754 modułów z miedzi i mosiądzu, ważących około 800 kg każdy. Korona Wisnu waży 3,5 tony i pokryta została połączoną mozaiką.

Przy budowie pracowało 120 doświadczonych spawaczy, którzy montowali moduły, zanim zostały przetransportowane do góry i przyłączone do zewnętrznej części stalowej ramy. *„Na początkowym etapie projektowania posągu nie było dostępnej techniki powiększania trudnych i skomplikowanych form trójwymiarowych, ani też nie było żadnego oprogramowania komputerowego, które mogłoby to zrobić”, powiedział Nuarta. „Dlatego musiałem znaleźć rozwiązanie tego problemu. Wreszcie w 1991 roku znaleźliśmy rozwiązanie i wraz z narodzinami oprogramowania Autocad mogliśmy iść do przodu.”* [12] Przeprowadzono testy wytrzymałościowe budowli, między innymi odporność na trzęsienia ziemi i wiatr. Wynikiem czego podstawa powinna wytrzymać trzęsienie ziemi 8 w skali Richtera, a cała konstrukcja prędkość wiatru do 259 mil morskich na godzinę.

Poza funkcją estetyczną posągu Garuda Wisnu Kencana, planowana jest tam galeria widokowa, a w podstawie monumentu mieścić ma się restauracja mogąca ugościć 500 osób i muzeum.

Całkowity koszt budowy monumentu wyniósł 450 miliardów indonezyjskich rupii, co daje w przybliżeniu 31 545 000 dolarów amerykańskich.

Rzeźba przedstawia boga Wisnu, posiadającego swego kompana Garudę. Wisnu jest drugim wielkim bogiem w trójcy hinduizmu i braminizmu, gdzie występują: Brahma, Wisnu, Śiwa. Jego główna rola to zachowanie i podtrzymanie ewolucji stworzenia. Reprezentuje siły pasywne, sprzyjające powolnej ewolucji świata. Najczęściej przedstawiany jest z czterema ramionami oraz z symbolami: czarką, konchą, maczugą i kwiatem lotosu. Garuda to legendarny ptak, wierzchowiec Wisnu o podobiznie orła lub sępa. Posiada on ogromną moc, uosabia nauki tajemne. Przedstawiany jest często z tułowiem mężczyzny i skrzydłami, szponami oraz głową drapieżnego ptaka. *Jego twarz jest biała, ciało złote, a skrzydła czerwone.* [6, str. 293] Garuda, zwany Garuda Pancasila stanowi w Indonezji narodowy symbol.

Początek przedsięwzięciu dał w 1989 roku Joop Ave⁴, snując wizję, aby wybudować indonezyjską, rozpoznawalną ikonę. Projekt posągu Garuda Wisnu Kencana został zaprezentowany drugiemu prezydentowi Republiki Indonezji Soeharto, już w 1993 roku.

Uroczysta inauguracja z udziałem prezydenta Republiki Indonezji Joko Widodo miała miejsce 22 września 2018 roku. Zdjęcia upamiętniające ten dzień można oglądać w holu wejściowym do monumentu. W kolekcji widniejącej we wnętrzu gmachu zauważyć można również tradycyjny rytuał oczyszczenia i puryfikacji, czyli Melaspas, wykonywany tuż po ukończeniu budowy. W tym wypadku Melaspas odbył się 8 sierpnia 2018 roku.

⁴ Joop Ave - indonezyjski minister turystyki, poczty i telekomunikacji w latach 1993 – 1998.

4. POSĄG GARUDA WISNU KENCANA JAKO DOMINANTA URBANISTYCZNA

Posąg Garuda Wisnu Kencana niewątpliwie wpływa krajobrazowo na rozległe obszary, ze względu na swe rozmiary i położenie.

Powstała dominanta na pewno sprzyja rozwijającej się turystyce w parku i na wyspie. Widziana jest między innymi z plaży w Kuta, miejscowości turystycznej. Z wywiadów przeprowadzonych z turystami padały stwierdzenia, że nie wiedzą jeszcze co to jest, ale chcieliby to zobaczyć. Inne osoby już zwiedziły ten park i z bliska podziwiali posąg Garuda Wisnu Kencana, uważając, że jest to ciekawa atrakcja. Osoby nieznające historii posągu spodziewają się raczej wiekowej konstrukcji i są zaskoczone, że tego typu obiekt powstał niedawno, czyli w 2018 roku. Niektórzy ankietowani, zakwaterowani w mieście Kuta w celach turystycznych, pytani o ten posąg nie znali go z nazwy, chociaż zwiedzali już park Kulturowy Garuda Wisnu Kencana i oglądali posąg z bliska. W większości wypowiedzi o doznaniach ze zwiedzania parku są pozytywne, ogrom posągu wywiera duże wrażenie i patrzą z ciekawością na rozmach planowanych inwestycji. O posągu można dowiedzieć się od mieszkańców miasta Kuta, pytając o tajemniczą dominantę widoczną po przylocie na wyspę. Przylatując na Bali do portu lotniczego Denpasar Ngurah Rai, położonego 4 metry nad poziomem morza, z okien samolotu doskonale widać posąg (ryc. 4). Oddalony jest on około 7 km w linii prostej od lotniska.

Posąg jest dominantą w krajobrazie. Na podstawie ustaleń prawnych, na Bali nie można wznosić budynków wyższych niż 15 metrów, więc bez wątpienia budowla o tak dużych wymiarach przyćmiewa wszystkie inne budynki i góruje nad nimi.

Przed głównym wejściem do budynku, który jest piedestałem posągu o wysokości 45 metrów, znajduje się obecnie utwardzony plac z dwoma prostokątnymi fontannami. Do placu tego w kierunku północnym przylega obszar z zielenią wysoka, średnią i niską nieuporządkowaną. W planach ten teren ma być przekształcony na oś prowadząca do monumentu. Zamknięciem wielu miejsc urbanistycznych o kierunku północ - południe jest posąg.

Przy obecnym, nieukończonym jeszcze parku, statua Garuda Wisnu Kencana jest punktem docelowym wędrowki. Po jej zwiedzeniu odwiedzający wracają przez wnętrza urbanistyczne w postaci placów i przejścia w szczelinach skalnych.

5. KOMPOZYCJA URBANISTYCZNA PARKU

W badanym obszarze zurbanizowanym większość ciągów komunikacyjnych nie ma uporządkowanego układu urbanistycznego. Ani zieleń, ani zabudowa nie tworzy ładu przestrzennego. Pomimo, iż posąg Garuda Wisnu Kencana położony jest na wzniesieniu, to z większości miejsc nie jest widoczny z poziomu człowieka. Przyczyną może być chaotyczna zabudowa i nieuporządkowana zieleń wysoka i średnia. W zabudowie brakuje otwarc widokowych, które ukazywałyby omawianą statwę. Półwysp Bukit, na którym znajduje się monument jest mocno zróżnicowany wysokościowo, co stanowi kolejną przeszkodę w tworzeniu otwarc widokowych na konkretny element krajobrazu. Statua ta jest położona w najważniejszej części założenia parkowego, ale nie jest zamknięciem osi widokowych, które tworzone są przez ulice położone poza parkiem. W samym parku układ kompozycyjny jest bardziej ukierunkowany na posąg. Prowadzi na niego oś przechodząca przez place i wnętrza szczelinowe.

Wnętrza urbanistyczne

W parku znajdują się wnętrza urbanistyczne tworzone przez ściany skalne i zieleń. Przestrzeń pomiędzy kolejnymi wnętrzami połączone są mniejszymi i większymi schodami, przejściami szczelinowymi i szerokimi korytarzami skalnymi.

Pierwszym takim przykładem jest **plac Kura-Kura** (ryc. 5 nr 4, ryc. 6). To niewielkie wnętrze urbanistyczne otoczone jest zielenią, w środku z wodą, nad którą usytuowane zostały rzeźby. Wodny staw ma kształt prostokąta z wcięciami, składa się z dwóch poziomów wody. Posadzka placu zrobiona jest z nieregularnych kamieni o różnobarwnych kształtach, obniża się ona kilkoma poziomami w kierunku wody. Kura-Kura w języku indonezyjskim znaczy żółw. Te zwierzęta zostały uwiecznione w postaci niewielkich rzeźb, imitujących odpoczywanie na kamieniach i wychodzenie ze stawu. Dzięki zieleni wysokiej w postaci palm i kameralnej przestrzeni, to wnętrze urbanistyczne przywodzi na myśl spokojną oazę z orzeźwiającej wodą.

Duży, prostokątny plac w centralnej części parku, widoczny na mapce (ryc. 5) z numerem 7 otoczony jest ścianami z wapienia, z regularnymi wyjściami w formie szczelin skalnych. Podłogę placu tworzy szara kostka oraz trawa, poprzerzynana ciągami utwardzonymi.

Jednym z elementów zamknięcia po zachodniej stronie placu jest pomnik pamięci (ryc. 7). Od wschodniej strony zamknięciem widokowym jest rzeźba Garudy, znajdująca się powyżej poziomu obserwatora stojącego na placu, na który prowadzą monumentalne schody. Oba akcenty znajdują się na przeciwległej stronie osi dłuższej placu (ryc. 8).

Ciekawy widok wyłania się patrząc przez jedno z przejść szczelinowych pomiędzy placami w kierunku południowym. Pionowe ściany wskazują kierunek i naprowadzają na zamknięcie widokowe w formie rzeźby bogów. Sufit, którym jest błękitne niebo, urozmaicają czerwone, mocno kontrastujące lampiony (Ryc. 9).

Plac festiwalowy to obszerne wnętrze urbanistyczne z podłogą wyłożoną różnokolorową kostką, pionowymi ścianami z wapienia porośniętymi zielenią. Z placu w kierunku południowym otwiera się widok na posąg Garuda Wisnu Kencana, gdzie w tym wypadku podobizna bogów wyłania się sponad skał otaczających plac.

Plac Garudy to przyjazne wnętrze urbanistyczne z dużą ilością zieleni. Głównym elementem placu jest kilkumetrowa podobizna Garudy przedstawiona na ilustracji nr 10. Roślinność wysoka zamyka częściowo tę przestrzeń, ograniczeniem przestrzennym jest również podobizna głównego bohatera placu. Jedna ściana wnętrza jest otwarta na plac, który znajduje się na niższym poziomie.

Płaszczyzny, otwarcia i ciągi widokowe

Park jest położony na wzniesieniu, dzięki czemu znajdują się tam płaszczyzny widokowe, z których widoczne są panoramy i krajobraz terenów na różne strony świata. Z **restauracji Jendela Bali** rozpościera się szeroka panorama z przewagą zieleni, zabudowaniami oraz wodą (ryc. 11).

Przykładem platformy widokowej jest **placu Wisznu**. Znajduje się on na wyższej części parku, dzięki czemu stanowi dobry element obserwacyjny na różne kierunki świata. Ilustracja (ryc. 12) prezentuje płaszczyznę placu, przedpole widokowe i panoramę, rozciągającą się na północ od parku. W kierunku południowym rozpościera się doskonały widok na posąg Garuda Wisnu Kencana, gdzie przedpolem widokowym jest gęsta i soczysta zieleń.

Zbliżając się do placu Garudy, stojąc na schodach na niego prowadzących, wyraźnie widać przedpole widokowe, panoramę z przewagą zieleni i dominantę w formie głównego posągu. Po lewej stronie kadru, akcentem jest rzeźba Garudy (ryc. 13).

Dzięki platformom i ciągom widokowym rzeźba jest widoczna z wielu miejsc w parku. W zaskakujący sposób wyłania się jej widok ze szczelin, które są otwarciami widokowymi na niższych poziomach, podczas wędrówki pomiędzy pionowymi, skalnymi ścianami. Z parkowych tarasów turyści licznie fotografują monument, wliczając w to miejsca szczególnie na to przygotowane w formie imitacji zdjęcia z Instagrama.

Po wschodniej stronie parku znajduje się ciąg widokowy, który jest szlakiem wiodącym do głównego monumentu parku. Podczas spaceru tą drogą, w wielu miejscach widoczna jest statua.

6. PODSUMOWANIE

Znakiem miejsca znanego w świecie czy w danym regionie staje się powiązanie pomysłu na przestrzeń urbanistyczną, czy architektoniczną z atrakcjami rekreacyjnymi, sportowymi, kulturalnymi oraz imprezami o zasięgu międzynarodowym. [1] Zgodnie z tymi założeniami, cały kompleks Garuda Wisnu Kencana ma szansę stać się symbolem Bali. Niewątpliwie wieść o trzeciej najwyższej statule na świecie przyciągnie odwiedzających, a planowana rozbudowa parku zapewni szereg atrakcji. Przestrzeń na wydarzenia kulturowe, takie jak koncerty czy festiwale rozszerza możliwości miejsca. Przedsięwzięcie już w chwili obecnej, niedługo po ukończeniu posągu ma międzynarodowy zasięg oddziaływania.

Budowa posągu Garuda Wisnu Kencana zdecydowanie wpłynęła na krajobraz otaczających go terenów. Powstała dominanta znacznie góruje nad terenem. Jest pierwszą rzeczą, jaka rzuca się w oczy przybywającym na wyspę Bali przyjezdnym, podróżującym drogą powietrzna.

Analizując lokalizację, prawo i zwyczaje architektoniczne Balijszyków, zauważyć można większe znaczenie komercyjne niż religijne podobizny boga Wisnu i Garudy. Aby zobaczyć monument z bliska należy udać się do płatnego, turystycznego miejsca jakim jest Park Kulturowy Garuda Wisnu Kencana. Taka wizyta nie ma charakteru pielgrzymki do miejsca świętego, tylko wycieczki turystycznej nastawionej na rozrywkę i chęć zobaczenia ciekawego obiektu.

Nowopowstała dominanta w zabudowanym już miejscu stanowi wyzwanie urbanistyczno-kompozycyjne. Problemem jest umiejscowić obiekt tak, aby prowadziły do niego osie kompozycyjne, jeżeli takowe nie istnieją. W gęstej zabudowie nie ma możliwości ich utworzenia bez likwidacji zabudowań. Bez wcześniejszego planowania takiej inwestycji, czyli w czasie równoległym z powstawaniem przyległej i dalszej zabudowy, nawet tak okazały monument jak 120 metrowa statua, nie będzie widoczny z wielu miejsc w okolicy przez brak otwarć widokowych.

Posąg Garuda Wisnu Kencana, który jest tak istotny dla całego założenia parkowego i jednocześnie ma stać się symbolem wyspy Bali, pod kątem urbanistycznym nie jest kompozycyjnie przemyślany w stosunku do półwyspu Bukit, na którym to został zlokalizowany. Poza parkiem żadna z osi nie jest nakierowana na tą rzeźbę, dodatkowo jest ona widoczna tylko z wybranych miejsc. Założenie parkowe natomiast podkreśla ważność tego monumentu, zarówno pod względem kompozycji urbanistycznej, jak i usytuowania go w parku. Z poziomu człowieka, przechadzając się po mieście Kuta oraz po okolicach parku nowy symbol Bali nie jest widoczny, jednak przylatując lub opuszczając wyspę widać go bardzo dobrze z okien samolotu i z lotniska.

BIBLIOGRAPHY

- [1] Czekiel-Świtalska E. *Znak miejsca a nowoczesna przestrzeń architektoniczna / The sign of a place in modern architectural space*, Czasopismo Techniczne z. 15. Architektura z. 6-A/2008, Kraków, 2008, Wyd. Politechniki Krakowskiej, ISSN 1897-6271. str. 282-287

- [2] Czyńska K. Zabudowa wysoka a harmonijne kształtowanie krajobrazu miejskiego / Tall buildings and harmonious city landscape, Space and Form / Przestrzeń i Forma no 13, 2010, Szczecin, p. 267-280, ISSN 1895-3247
- [3] Czyńska K., Zabudowa wysoka a krajobraz Mediolanu / Tall buildings and the cityscape of Milano, Space and Form / Przestrzeń i Forma no 22, 2014, Szczecin, p. 107 – 122, ISSN 1895-3247
- [4] Davison J., *Balinese Architecture*, Singapore, Tuttle Publishing 2003, ISBN: 9780804844598
- [5] Filmweb <https://www.filmweb.pl/film/Jedz%2C+m%C3%B3dl+si%C4%99%2C+kochaj-2010-382375> dostęp/access 2019-02-27
- [6] Frédéric L., *Słownik cywilizacji indyjskiej*, Tom 1, Katowice, Książnica 1998, ISBN: 83-7132-239-9 (tom I – II); ISBN: 83-7132-369-7 (tom I)
- [7] Frédéric L., *Słownik cywilizacji indyjskiej*, Tom 2, Katowice, Książnica 1998, ISBN: 83-7132-239-9 (tom I – II); ISBN:83-7132-370-0 (tom II)
- [8] Gadomska W., Marks E., *Współczesne dominanty wysokościowe w krajobrazie krainy wielkich jezior mazurskich / Contemporary structures dominant due to height in the landscape of the great masurian lake district*, Space and Form / Przestrzeń i Forma no 33, 2018, Szczecin, p. 207-224, DOI: 10.21005/pif.2018.3.D-01
- [9] Harvey A. <https://www.abc.net.au/news/2017-06-11/bali-buliding-worlds-biggest-statue-garuda-wisnu-kencana/8600760> dostęp/access 2019-02-27
- [10] Joop Ave https://en.wikipedia.org/wiki/Joop_Ave
- [11] Justgola https://www.justgola.com/a/garuda-wisnu-kencana-cultural-park-4698453?fbclid=IwAR1OxZcTXyVyyPsTDCv2vgcn7R1UkoE9XH_TW3Kb5SUdjfl199AL4GDW6FA dostęp/access 2019-02-27
- [12] Life As Art Asia <https://lifeasartasia.wordpress.com/category/indonesian-art-history/?fbclid=IwAR3EaXK3Z319xwSfXPLESX9PveCnxivXQvoFwH1popbDMUrHHD4hmo0wSSM> dostęp/access 2019-02-27
- [13] Melaspas <https://en.wikipedia.org/wiki/Melaspas> dostęp/access 2019-02-27
- [14] Melges H., *Dominanty architektoniczne jako charakterystyczne wyróżniki logo miast / Architectural dominants as cities' distinguishing features*, Architektura Czasopismo Techniczne / Architecture Technical Transactions 3 – A / 2010 Zeszyt / Issue 6, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, p. 47-52
- [15] Nuarta <http://www.nuarta.com/artist.htm> dostęp/access 2019-02-27
- [16] Wejchert K., *Elementy kompozycji urbanistycznej*, Warszawa 1974, Wyd. Arkady.
- [17] Wyspa Bali [https://pl.wikipedia.org/wiki/Bali_\(wyspa\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Bali_(wyspa)) dostęp/access 2019-02-27

O AUTORZE

Od 2014 r. pracownik dydaktyczno-naukowy na Wydziale Budownictwa i Architektury ZUT w Szczecinie. Zainteresowania naukowe: planowanie przestrzenne połączone z wybranymi zagadnieniami ochrony dóbr naturalnych oraz krajobrazem.

AUTHOR'S NOTE

Since 2014 researcher in the Department of Civil Engineering and Architecture at the West Pomeranian University of Technology in Szczecin. Interested in spatial planning linked to chosen aspects of preservation of natural and landscape.

Kontakt | Contact: alicja.switalska@zut.edu.pl